

8 ΜΑΡΤΙΟΥ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Η 8η Μαρτίου καθιερώθηκε ως μέρα της γυναίκας σε ανάμνηση μιας μεγάλης εκδήλωσης διαμαρτυρίας που έγινε στις **8 Μαρτίου του 1857** από τις εργάτριες κλωστοϋφαντουργίας στη Νέα Υόρκη. Διαδήλωναν ζητώντας καλύτερες συνθήκες εργασίας. Ήταν μία από τις πρώτες κινήσεις διεκδίκησης δικαιωμάτων από γυναίκες.

Όταν θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά η ημέρα αυτή, γυναίκες από διάφορα κράτη απαίτησαν να έχουν δικαίωμα ψήφου, το οποίο πρώτες οι Βρετανίδες κατέκτησαν το 1918. Το **1910** η Γερμανίδα σοσιαλίστρια **Κλάρα Τσέτκιν**, διεθνής αγωνιστική φυσιογνωμία του εργατικού και γυναικείου κινήματος, για να τιμήσει τους αγώνες των γυναικών εργατριών της Νέας Υόρκης και να πολιτικοποιήσει περαιτέρω τους στόχους του γυναικείου κινήματος, πρότεινε στη Δεύτερη Διεθνή Διάσκεψη Σοσιαλιστριών στην Κοπεγχάγη της Δανίας να καθιερωθεί η 8 Μαρτίου ως παγκόσμια μέρα της γυναίκας, πρόταση που έγινε δεκτή.

Παρ' όλα αυτά, χρειάστηκε περίπου ένας αιώνας για να κατακτήσουν το ίδιο αλλά και εργασιακά δικαιώματα οι γυναίκες στη Σαουδική Αραβία. Σήμερα, όταν μόνο το 1/5 των κοινοβουλευτικών εδρών καταλαμβάνονται από γυναίκες και υπάρχουν μόνο 19 γυναίκες αρχηγοί κρατών, γίνεται αντιληπτό πως ο αγώνας δρόμου μετ' εμποδίων δεν έχει ακόμη κερδηθεί. Σημειωτέον ότι ο αριθμός των γυναικών-μελών υπουργικών συμβουλίων έχει τριπλασιαστεί μεταξύ του 1994 και του 2014 αλλά παραμένει μικρός συγκριτικά με τον αντίστοιχο ανδρικό.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Το απόγευμα του Σαββάτου της 25ης Μαρτίου του 1911 ξεσπάει φωτιά στον όγδοο όροφο του εργοστασίου γυναικείων πουκαμισών της «Triangle Shirtwaist», με αποτέλεσμα να χάσουν την ζωή τους 131 εργάτριες και 17 εργάτες με τραγικό τρόπο. Οι ιδιοκτήτες του εργοστασίου, Max Blanck και Isaak Harris, είχαν στήσει στο πολυώροφο κτίριο του Asch Building ένα νέο δουλεμπορικό με μετανάστες στην υπερατλαντική «Γη της Επαγγελίας».

Στο εργοστάσιο δούλευαν 500 εργάτες, ανάμεσα στους οποίους και παιδιά, που για ένα πενιχρό μεροκάματο έμπαιναν το ξημέρωμα και έβγαιναν το βράδυ. Οι εργοστασιάρχες, για να ξενοιάσουν από τον κίνδυνο κλοπής εμπορεύματος, αμπάρωναν τις πόρτες των ορόφων, όταν το εργοστάσιο ήταν σε λειτουργία. Όταν ξέσπασε η φωτιά, οι εργαζόμενες στον ένατο και δέκατο όροφο ήταν κλειδωμένες και ο επιστάτης που είχε τα κλειδιά εγκατέλειψε το κτίριο. Κάποιες εργάτριες πρόλαβαν να φύγουν από το φλεγόμενο κτίριο μέσω του ασανσέρ για εμπορεύματα και κάποιες από την σκάλα που οδηγούσε στην ταράτσα του κτιρίου. Η φωτιά όμως πήρε τέτοιες διαστάσεις, που και κι αυτές οι έξοδοι διαφυγής έκλεισαν για όσες απέμειναν πίσω. Οι εργοστασιάρχες εκείνη την μέρα βρίσκονταν με τα παιδιά τους στο εργοστάσιο και ήταν οι πρώτοι που διέφυγαν και στέκονταν έξω, παρακολουθώντας την φρίκη.

Μέσα σε λίγα λεπτά οι Νεοϋορκέζοι μαζεύτηκαν για να δουν το πανδαιμόνιο: στα παράθυρα των τελευταίων ορόφων οι εργάτριες στέκονταν όρθιες και κρατώντας η μία το χέρι της άλλης

βουτούσαν στο κενό, για να μην καούν ζωντανές. Κάποιες από τις εργάτριες, παρά την μοιραία πτώση, κείτονταν ζωντανές, ακόμα και για 2 ώρες, ουρλιάζοντας. Από τους 148 μετανάστες εργάτες της πυρκαγιάς του «Triangle Shirtwaist Factory», οι έξι αναγνωρίστηκαν τον Φεβρουάριο του 2011. Για εκατό χρόνια ήταν θαμμένοι σε μαζικό τάφο χωρίς ταυτότητα. Εκτός από μια 48 χρόνων τα υπόλοιπα θύματα ήταν ηλικίας από 14 μέχρι 25 χρόνων.

Η δίκη των ιδιοκτητών άρχισε 9 μήνες αργότερα και με δικηγόρο τον Max Steuer, εύπορο γιο μεταναστών από την Αυστρία, οι ιδιοκτήτες κατάφεραν να αθωωθούν υποστηρίζοντας ότι δεν γνώριζαν για το κλείδωμα των εξόδων φυγής ενώ αποζημιώθηκαν με 60,000 δολάρια από την ασφαλιστική τους εταιρεία. Το 1913 ο Max Blanck, που συνέχιζε την επιχείρηση, συνελήφθη για κλείδωμα πάλι των εργατών του νέου εργοστασίου του και κλήθηκε να καταβάλει πρόστιμο 20 δολαρίων!

Μπορεί η δικαιοσύνη να μην αποδόθηκε, όμως οι πολίτες της Νέας Υόρκης ξεσηκώθηκαν σε μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις.

Στις 8 Μαρτίου 1857 στη Νέα Υόρκη των ΗΠΑ οι γυναίκες που δούλευαν στα εργοστάσια υφαντουργίας και ιματισμού ξεσηκώθηκαν. Έκαναν την πρώτη καταγεγραμμένη στην ιστορία απεργία γυναικών εργαζομένων, διαδήλωσαν για τη μείωση των ωρών εργασίας σε 10 ώρες (μέχρι τότε ήταν 16), για ίσα μεροκάματα με τους άνδρες και για ανθρώπινες συνθήκες δουλειάς και ζωής. Η συγκέντρωση και διαδήλωση τότε πνίγηκε στο αίμα.

Δύο χρόνια αργότερα, πάλι τον Μάρτιο, οι «εργάτριες ρούχων» οργάνωσαν εκ νέου την πρώτη εργατική ένωση, προσπαθώντας να προστατεύσουν τους εαυτούς τους και να κερδίσουν μερικά βασικά δικαιώματα στο χώρο εργασίας τους. Ανάμεσα στους μάρτυρες θεατές εκείνου του ματωμένου Σαββάτου ήταν η Φράνσις Πέρκινς, η οποία έγινε κατόπιν η πρώτη γυναίκα Γραμματέας Εργασίας των ΗΠΑ.

Στις 22 Νοέμβρη 1909, στη Νέα Υόρκη, μετά από 11 εβδομάδες απεργιών περιορισμένων σε συγκεκριμένες βιοτεχνίες, χιλιάδες εργάτες και εργάτριες υφαντουργίας συγκεντρώθηκαν στο Cooper Union, για να αποφασίσουν αν θα κλιμακώσουν τις κινητοποιήσεις. Καθώς οι συνδικαλιστές ηγέτες, άντρες στην πλειοψηφία τους, τους εφιστούσαν την προσοχή για τους κινδύνους που εγκυμονούσε η κήρυξη γενικής απεργίας, ανέβηκε στο βήμα μια νεαρή εργάτρια, η **Κλάρα Λέμλικ**, υποβασταζόμενη. Μόλις είχε βγει από το νοσοκομείο, όπου νοσηλεύτηκε μετά τον ξυλοδαρμό της από τραμπούκους κατά τη διάρκεια πικετοφορίας (ενώ είχε συλληφθεί 17 φορές στο διάστημα της απεργίας). Τα λόγια της μεταφράζονταν ταυτόχρονα στα αγγλικά και τα ιταλικά από τα γίντις, ξεσηκώνοντας τον ενθουσιασμό των εργατριών:

«Άκουσα όλους τους ομιλητές και δεν διαθέτω πια άλλη υπομονή. Είμαι εργάτρια, μια από όλες αυτές που απεργούν ενάντια στις αφόρητες συνθήκες. Κουράστηκα να ακούω τους ομιλητές να μιλούν με γενικότητες. Εδώ ήρθαμε να αποφασίσουμε αν θα κατέβουμε σε απεργία ή όχι. Εγώ προτείνω να κατέβουμε σε γενική απεργία – τώρα!»

Τα λόγια της ξεσήκωσαν τον ενθουσιασμό των γυναικών, που ψήφισαν υπέρ της απεργίας και βγήκαν στο δρόμο –σε σύγκρουση με την αστυνομία, τους δικαστές, τους εργοδότες, αλλά συχνά, και τις ίδιες τις οικογένειές τους. Ήταν από μία από τις σκληρότερες απεργίες γυναικών,

η γνωστή σαν «εξέγερση των 20.000» εργατριών στις βιοτεχνίες ματισμού της Νέας Υόρκης. Διήρκησε από το Νοέμβριο του 1909 ως το Φεβρουάριο του 1910. Μια ηρωική απεργία που κλιμακώθηκε εντάσσοντας και χιλιάδες εργάτες της υφαντουργίας και έγινε γενική απεργία στον κλάδο.

Τον Οκτώβριο του 1911 ιδρύθηκε και η Αμερικανική Ένωση Ασφάλειας Μηχανικών, της οποίας μέλημα ήταν η επιθεώρηση των χώρων εργασίας και η ασφάλεια του ανθρώπινου εργατικού δυναμικού.

Ο πρώτος μαζικός εορτασμός της μέρας της Γυναίκας έγινε το 1917 στη Ρωσία, όταν οι γυναίκες της Πετρούπολης κατέβηκαν σε απεργία στις βιοτεχνίες της κλωστοϋφαντουργίας, διεκδικώντας «ψωμί και ειρήνη» και βελτίωση της ζωής των γυναικών.

Στην Ελλάδα, η πρώτη απεργία εργατριών έγινε στις 13 Απριλίου 1892 από τις υφάντριες του εργοστασίου Αδελφών Ρετσίνα, στο Πειραιά. Από τότε και στα επόμενα χρόνια οι εργαζόμενες γυναίκες πήραν μέρος σε πολλές κινητοποιήσεις και έδωσαν και θύματα στον αγώνα για τα εργασιακά δικαιώματα και για την ισοτιμία των γυναικών. Το 1924 στην μεγάλη απεργία των καπνεργατών της Καβάλας, σκοτώθηκε η καπνεργάτρια **Μαρία Χουσιάδου**. Το 1926 στην απεργία στο εργοστάσιο ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ στο Αγρίνιο, στην ομάδα περιφρούρησης της απεργίας ήταν και η εργάτρια **Βασιλική Γεωργαντέλη** (6 μηνών έγκυος), η οποία σκοτώθηκε στις 8 Αυγούστου 1926 από πυρά της αστυνομίας κατά τη διάρκεια πορείας των απεργών.

Από τότε, η 8 Μαρτίου έγινε παγκόσμια ημέρα τιμής των αγώνων των γυναικών στο παρελθόν, και των μελλοντικών μας για την εφαρμογή της ισότητας των φύλων στην πράξη. Και σαν τέτοια τιμάται με διαδηλώσεις, εκδηλώσεις και πορείες σε όλες τις χώρες του κόσμου.

Έφη Καραπούλη ΠΕ02

ΠΗΓΕΣ:

1. Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας -Γιατί τη γιορτάζουμε, τι συνέβη στις 8 Μαρτίου 1857 [εικόνες] | [iefimerida.gr http://www.iefimerida.gr/news/255251/pagkosmia-imer-tis-gynaikas-giati-ti-giortazoyme-ti-synevi-stis-8-martioy-1857-eikones#ixzz42IsSzzN4](http://www.iefimerida.gr/news/255251/pagkosmia-imer-tis-gynaikas-giati-ti-giortazoyme-ti-synevi-stis-8-martioy-1857-eikones#ixzz42IsSzzN4)
2. Εφημερίδα ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ, ΓΥΝΑΙΚΑ, Φύλλο 8 Μαρτίου 2016.
3. <http://www.kar.org.gr/2016/03/08/i-8-marti-den-ine-giorti/>

